

MŪSU! PASTOGĖ

XXXIII-ji metai

Australian Lithuanian Weekly
Registered for posting as a publication category B

Kaina / Price 50 c. 8.2.1982 Nr. 5 (1722)

A.L. Metrašcio reikalu

ALB Krašto Valdybos išsiuntinėtame, Mūsų Pastogėje ir Tėviškės Aiduose išspausdintame aplinkraštyje, metrašcio reikalu, buvo nurodytos pagrindinės gairės, kuriomis vadovaujantis kviečiami rinkti medžiagą metraščiui. Aplinkraštyje nebuvo įmanoma išsamiau ir plačiau pasisakyti, todėl kviečiame visus, kurie vienu ar kitu būdu žadate prisidėti prie metrašcio medžiagos sutelkimo, visais metraščių liečiančiais reikalais rašyti redakcinei komisijai: V. Baltutis, 1 Belinda Str., Evandale, S.A. 5069.

Visais iškeltais metrašcio reikalų klausimais, stengsimės išsiaiškinti ir bendradarbiauti, siekiant kuo sklandesnio darbo. Jau yra gauti keli užklaūsaimai, kurie bus naudingi ir kitiems, todėl į juos atsakome spaudoje.

1. Metrašcio apimtis. Metraštis apims visą kultūrinę, visuomeninę ir religinę lietuvių veiklą. Straipsniai privalo būti dalykiški, be gražbylysių, perdėto patriotizmo, asmeniškų iškėlimų.

2. Kiek skirti kiekvienai apylinkai? Kiekviena apylinkės valdyba ar asmuo,

kuris rinks medžiagą, privalo laikytis autentiškų faktų ir įvykių bei darbų, kurie reikšmingi ir svarbūs, išleisdamas bereikalingas smulkmenas. Apriboti aprašymų neįmanoma; be to, redakcinė komisija peržiūrės ir reikalui esant gautą medžiagą trumpins ar praplės savo nuožiūra.

3. Redakcinės komisijos pageidavimai. Redakcinė komisija palieka daug vietos privačiai iniciatyvai. Būtų sunku išskaičiuoti visas detales ir apibrėžti eilučių skaičių, kiek skirti kiekvienam rašytojui, menininkui ir t.t.

4. Kriterijaus nustatymas. Redakcijos komisija negali ir neturi jokios teisės nustatyti kas yra rašytojas. Kiekvienas, kuris apsiims paruošti medžiagą apie savo vietovės rašytojus, dailininkus, menininkus, veikėjus ir kitus mūsų visuomenėje iškilesnius asmenis, pats ras būdą nuspręsti aprašomo asmens intelektualinį ir kūrybinį pasireiškimą bei vertę mūsų bendruomenėje.

Pageidautina, kad visi straipsniai, aprašymai būtų paryškinti nuotraukomis. Nuotraukų dydis nesvarbu,

kad jos būtų juoda - balta, nes spalvotos praranda ryškumą - aiškumą.

Jau gauti keli organizacijų jublėjiniai leidiniai, kuriais prašoma pasinaudoti. Abejotina, ar bus galima šiais leidiniais pasinaudoti, nes jie apima skirtingą laikotarpį.

Kaip jau aplinkraščiuose minėta, visą medžiagą prašome prisiusti iki birželio 30-tos. Būsime dėkingi jei medžiagą gausime anksčiau.

ALB Metrašcio Redakcinė Komisija

Tautinės šventės

Iki šiolei Australijos tautinės šventės buvo keliamos į savaitgalius o drauge ir tos šventės paminėjimai, išskyrus Anzac Day - karių paminėjimo dieną, kuri yra nekilnojama. Viktorijos imigracijos ministeris Mr. Jeff Kennett žada kelti reikalą ne tik valstijos, bet ir federalinės valdžios sluogsnuose sutvarkyti Australijos tautinių švenčių reikalą ir kad tos šventės būtų švenčiamos ir minimos tik tomis dienomis, kada jos įvyksta, t.y. kad nebūtų kilnojamos.

Teisinga pastaba. Tuo turėtų susidomėti ir Australijos lietuviai švenčiant lietuvių tautines šventes. Šventės kilnojimas į tariamai patogesnį laiką sumažina pačios šventės reikšmę ir jos svarbą. Nedaug tų švenčių turime ir galime joms reikšti

Pandani - Tasmanijos augalas. Nuotrauka Olego Truchano
Sausio 6 d. suėjo 10 metų, kai betyrinėdamas Tasmaniją žuvo Olegas Truchanas. Jis buvo ne tik gamtininkas - tyrinėtojas, bet ir fotografas menininkas.

Atsišaukimas

LAISVOJO PASAULIO LIETUVIAI,

Vasario šešioliktoji nepriklausomos Lietuvos atstatymo šventė kiekvienam lietuviui yra vilties, tvirto pasiryžimo ir didžiosios aukos liudijimas. Tai diena, įpareigojanti mus visus prisiminti tuos, kurie Lietuvos atstatymą paskelbė pasauliui, kurie dėjo pirmuosius valstybinio atkūrimo pagrindus. Tai drauge diena pareikšti pagarbą tiems, kurie atidavė didžiausią auką, savo krauju pašvesdami tautos laisvę ir tuo būdu Vasario 16 - aktą pavertę tikrove.

Jau daugiau, kaip 40 metų Lietuva, nešdama sunkų okupacijos jungą, negali viešai minėti šios tautai istorinės dienos. Tačiau, nepaisant žiauriausių okupanto kėslių, apgaule, jėga ir smurtu, pavergtos lietuvių tautos dvasia nepalūžusi, o jos tikėjimas į laisvą rytojų tebėra gyvas.

Mūsų broliams ir sesėms okupuotoje Lietuvoje netrūksta nei galios, nei ryžto kovoti ir aukotis dėl savo tautos ir pagrindinių žmogaus teisių. Laisvojo pasaulio lietuviai didžiuojasi tuo žavinčiu savo tautos atsparumu, o pasididžiavimą lydi parama Lietuvos išlaisvinimo pastangoms.

Vasario 17-tos proga Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas ir Tautos Fondas prašo, kviečia ir ragina visus lietuvius laisvajame pasaulyje dar stipriau remti ir plėsti veiklą Lietuvos laisvinimo kovoje.

Dėkodami už paramą veiksnių darbams, o ypačiai už aukas Tautos Fondui, kuris finansuoja VLIKo veiklą ir kaupia lėšas Lietuvos Laisvės Izde - laisvai nepriklausomai Lietuvai, VLIKas jungia ir savo nuoširdų prašymą visiems laisvėje gyvenantiems lietuviams: visada su nepalaužiamu ryžtu ir tikra viltimi siekti didžiojo tikslo - laisvės ir nepriklausomybės Lietuvai.

Dr. Kazys Bobelis

VLIKo Valdybos pirmininkas

Juozas Giedraitis
Tautos Fondo Valdybos pirmininkas

daugiau respekto. Kam svarbi tokia šventė, tas visados turės galimybių toje šventėje dalyvauti ir savaitės dieną, o kas tokios pagarbos nejaučia, tai jos nesužadins ir šventės pritaikymas prie jo paties patogumų.

Sov. Sąjunga. Lenkai turėję brangiai pirkti žaliavas Vakaruose, o gaminius pigiai parduoti sovietams. Lygiai rusai labai žemomis kainomis pirkdavo lenkų iškasmą anglį ir maisto produktus.

JAV vyriausybė susirūpinusi į Kubą atgabentais naujaisiais MIG-27 karo lėktuvais, kurie pajėgūs nešti atomines bombas ir pasiekti Amerikos miestus krašto gilumoje.

Aną savaitę 10 amerikiečių sprausminių lėktuvų apskrido pasaulį per 47 valandas 39 minutes. Naujas rekordas.

Įvykiai

Kadise prez. Sadatas iš Egipto išvijo visus sovietinius specialistus ir buvo nutraukęs ryšius su Sovietų Sąjunga. Po Sadato mirties naujasis prezidentas bando atstatyti santykius su sovietais. Įdomu, kiek toli bus einama.

Maskvoje pereitą savaitę mirė sovietų politbiuro narys Michail Suslov 79 metų. Jis turėjęs didelę galybę Kremliuje ir buvo laikomas antruoju po Brežnevo. Oficialiai jis buvo laikomas sovietų ideologu, buvo kietos linijos. Jis numalšino Vengrijos sukilimą 1956 metais ir siūlė tą patį padaryti su Lenkija.

Genevoje vyksta preliminariniai pasitarimai tarp Amerikos ir sovietų ginklų apribojimo klausimu. Buvo susitikę sovietų Gromyko ir amerikiečių A. Haig, kuris

kelia Lenkijos klausimą, o Gromyko tuo klausimu visai nesileidžia į kalbas, nes tai esą Lenkijos ir Sov. S-gos vidaus reikalas.

Pabėgėliai iš Lenkijos tvirtina, kad Lenkijos ūkinis sunkumas iššaukė pati

Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjungos Valdyba nuoširdžiai sveikina Sydnejaus lietuvių kapelioną ir ilgametį spaudos darbuotoją kun. Petrą Butkų, M.B.E., šv. Tėvo pakeltą į prelado poaukštį.

Mes ypač džiaugiamės, kad kun. Butkaus šakota visuomeninė veikla ir jo kantrus 32 metų pastoracinis darbas Australijos lietuvių tarpe susilaukė tiek pasaulietinės valdžios, tiek dvasinės vyresnybės įvertinimo.

Linkime monsijorui dar ilgai ir sėkmingai darbuotis mūsų tarpe.

Vytautas Patašius
L.B. Spaudos Sąjungos Valdybos pirmininkas

Kas stoja už tiesą, priešinasi melui

Jau daugiau kaip trisdešimt metų visą žmoniją persekioja ateities karo baimė, ir taika pasidarė gyvenamosios epochos dievas, kuriam ryžtamasi aukoti viską: ir išteklius, ir garbę, ir principus, net politinę ir karinę galią, kad tik nebūtų kieno nors įtariama, jog kas ginkluojasi, jau tuo pačiu stato į pavojų taiką. Jeigu tokiomis nuotaikomis būtų persiėmęs visas pasaulis, įskaitant visas karines galybes, ir jeigu būtų respektuojami visų tautų interesai vadovaujantis Žmogaus Teisių Deklaracija, šandie to karo grėsmės iš viso nebūtų, visos karinės ir ginklavimosi išlaidos būtų nukreiptos taikingam gyvenimui ir kūrybai. Bet tik viena pusė rodo geros valios ir nuosirdžiai stengiasi tą įtampą mažinti net su nuostolingom nuolaidom, kad tik kai kieno nebūtų įtariami taikos griovėjais ir karo kurstytojais o kiti, perėmę į savo rankas visą taikos akcijos vadovybę, įkinę plačiausia prasme galingą propagandą skelbia kitus karo kurstytojais, o patys tos taikos vėliavos šešėlyje kuo skubiausiai ginkluojasi, kad užliūliuotiems naiviems taikos šalininkams net be karo galėtų diktuoti savo valią.

Tokioje taikos gynėjo pusėje visoje didybėje šandie stovi Sovietų Sąjunga. Iki šiolei vienintelis Sovietų Sąjungai oponentas tėra Jungtinės Amerikos Valstybės, ir kaip lengvai amerikonių vadovybę per iščius 30 metų sovietai mulkino ir vymojo ant piršto tuo juos nusmukdydami iki antraeilės galybės ir pastatydami gynybos padėtyje. Kadai prezidentas Kennedy buvo pramatęs sovietų kėslus ir norėjo Ameriką pastatyti ant kojų, bet sovietai greitai jį sutvarkė kad net nebuvo išaiškintas ir atskleistas prezidento žudikas. Lygiai panašiomis priemonėmis sovietai norėjo pašalinti ir prezidentą Reaganą prieš metus, o taip pat ir Romos katalikų popiežių, kuris daugiau pažįsta sovietus, negu bet kas kitas, bet Vakarų laimei abu pasikėsėjimai buvo nesėkmingi. O vis tiek vakarai iš to nepasimokė ir šandie sovietai groja tą pačių taikos melodiją hipnotizuodami Vakarų kartas nuo karto sužvangindami ir ginklais

ypač prieš mažesnius ir artimesnius kaimynus. Ir šandie Vakaruose dažnai negalima pasakyti tiesos žodžio apie sovietus nei atskiruose kraštuose, nei tarptautiniuose forumuose. Mažesnieji kraštai labai dažnai viešai pasmerkami jeigu juose pasireiškia pasipriešinimas krašto viduje prieš subversyvinę komunistų veiklą net tokiems taikant sutartinai sankcijas, kaip per Jungtinių Tautų Organizaciją, bet stebėtina, niekur Sovietų Sąjunga neužkliudoma, tarsi tai būtų pati nekaltybė ir pavyzdys visam pasauliui. Be abejo tokie Helsinkio susitarimai ir po to vykstančios Belgrado ir Madrido konferencijos tėra tik farsas, tuščias tamtymasis, nes gi su sovietais niekad neįmanomas garbingas susitarimas. Jie paprastai begėdiškai pasirašo kilniausius susitarimus, kurių ir neketina vykdyti, o net gi demonstratyviai rodo, kad jie visa tai niekina. Ir ar verta su tokiu partneriu toliau kalbėtis, gaišti laiką ir net save žeminti žinant kad iš tų kalbų nieko doro ir pozityvaus nebus laimėta. Ir

nežiūrint to, sovietai neklaidomai varo savo propagandą niekur nesutikdami pasipriešinimo. Ir kaip sovietai neatlyžtamai varo savo melo propagandą, Vakarai ir tuo pačiu mes turėtume su dar didesniu atkaklumu ginti tiesą. Netiesa, kad tiesos nereikia ginti, bet gi melo piktžolės nepalyginamai agresyvesnės ir nustelbia arba bent pridengia ir galingus augalus. Todėl kiekvieno doro žmogaus tiesioginė pareiga nelikti abejingu tiesai arba melui ir nuolat budėti drąsiai stojant už tiesą. Dažnai ir mūsų pačių vidiniai rūpesčiai trukdo apsidairyti, kas vyksta aplinkui. Stojant už tiesą platesniu mastu kartais daugiau galima pasitarnauti ir saviems reikalams, negu tik veikti užsitarus siaurame savam rately.

Kiek kartų ir patys pastebėjome, kiek įtakingų žmonių nuvykę į Sov. Sąjungą ir ten propagandos apmulkinti sugrįžę plačiai giria sovietinius atsiekimus ir neišivaizduojamas žmogaus laisves tuo talkindami melui. Ar daug kas tokiai neteisybei pasipriešina? Drąsiai gindamas tiesą pasitarnausi ir sau, ir gyvenamajai kraštui. (v.k.)

REMK AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA

Jo tikslas — skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrinės apraiškas.

Fondą stiprinsime ir jį ugdydysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.
50 Errol Street,
North Melbourne, Victoria

A.L. Fondo Valdyba

Atkasama Jalta

Sąryšyje su įvykiais Lenkijoje vėl aikštėn iškyla senos sutartys, pasirašytos dar "trijų didžiųjų" karo metu, kaip Teheranas, Potsdamas, Jalta ir kitos, kurias ir gal jų turinį vakariečių politikai greičiausiai bus užmiršę, bet tik ne sovietai, nes tose sutartyse praktiškai beveik visi nutarimai buvo palankūs sovietams arba pačių sovietų piktai. Štai kad ir Jaltos konferencija, įvykusi 1944 m. vasario 4-11 d.d. kurioje dalyvavo Rooseveltas, Stalinas ir Churchillis. Karui

baigiantis Rooseveltas kaip tik tokios konferencijos norėjo per ją siekdamas Rusiją įtraukti į karą prieš Japoniją. Stalinas nenorėjo skubintis stoti į karą ir stengėsi konferenciją uždelsti. Vis tik ji įvyko 1944 m. pradžioje, kurioje buvo nuspręstas Europos likimas, jų tarpe ir Lenkijos. Churchillis dar bandė Lenkijai iškovoti laisvus rinkimus, bet Stalinas tam griežtai pasipriešino atvirai pareikšdamas, kad laisvuose rinkimuose pastatytoji Lenkijos vyriausybė busianti antisovietinė, o Sov. Sąjunga negalinti to leisti. Tokiu būdu Lenkijos likimas jau tuo metu buvo nuspręstas, ir nežiūrint pačių lenkų pastangų išsilaisvinti, sovietai jaučiasi teisėti šeiminkai Rytų Europoje, įskaitant ir Lenkiją. Vėliau dar Churchillis privačiais laiškais bandė Staliną palenkti laikytis susitarimų, bet Stalinas, t.y. Sov. Sąjunga tvarkėsi vadovaudamasi tik savo išskaičiavimais.

Be abejo, šitokią padėtį žino ir pačios Lenkijos politikai. Kai dar 1956 m. įvyko Lenkijos vyriausybės krizė, įvertindamas situaciją net tuometinis Lenkijos primas kardinalas Višinskis ragino žmones balsuoti už Gomušką. Ir ši kartą pats Solidarumo unijos vadas L. Wałęsa stengėsi pristabdyti karštuolius kitus Solidarumo unijos vadus, nes Lenkija turinti rinktis tarp dviejų blogybių: pusiau priklausyti Rusijai su satelito statusu, ar būti pilnai okupuotai. Jeruzelskis be abejo pasirinko pusiau priklausomybę, nes kiekvienu atveju net jeigu rusai Lenkiją okupuotų jėga, niekas iš vakarų neitų Lenkijos ginti, o visi protestai pasibaigtų panašiai kaip ir su olimpjadoms boikotu.

Italijoje surastas ir išvadotas amerikiečių generolas James Dozier kurį raudonosios brigados teroristai buvo prieš penkias savaites pagrobę ir ketinę teisti. Italų policija susekė, kur jis buvo slepiamas ir drąsiai puolimu išvadavo. To proga suimta visa eilė įtariamų asmenų.

Lietuviai Čikagoje

Rašo Jurgis Janušaitis

TELKIAME TRETĖJĮ MILIJONĄ

JAV prieš keliolika metų energingų entuziastų dėka buvo įsteigtas Lietuvių Fondas, tikslu sutelkti milijoną dolerių būsimajai neprikli. Lietuvai, o palūkanomis remti mūsų mokslą, meną, kultūrą, lituanistinį švietimą ir kitus didesnius projektus. Kaip patarlė sako, bevalgant atsiranda apetitas, taip ir Lietuvių Fondo valdytojams nutiko.

Po didelių pastangų buvo pasiektas pirmas milijonas. Nesustota. Ryžtasi siekti antrojo. Ejo darbas sparčiau. Jau turime du milijonus dol. fonde. Kur tau, sekasi gerai, reikia judėti toliau. Ir štai sėkmingai telkiamos sumos trečiajam milijonui.

Lietuvių Fondas Amerikoje, yra viena iš didžiausių tautinio gyvastingumo išlaidų finansinė jėgainė. Per keliolika metų jau palūkanomis įvairiems tikslams išmokėta arti vieno milijono dolerių. Kasmet dabar paskirstoma pelno virš šimto tūkstančių dolerių. Žinoma, LF narių gretose tėra arti 5000 lietuvių. Paly-

ginant su visa išeivija, skaičius mažokas. Daugiausia įnašų inėšė vyresniosios kartos žmonės, arba įamžindami amžinybėn išėjusius savo artimuosius. Susilaukta ir palikimų.

Kad to viso buvo pasiekta, tenka atvirai ir nuosirdžiai vertinti Lietuvių Fondo vadovybę ir tokius vyrus kaip Dr. Antanas Razma, Dr. Petras Kisieličius, Dr. Gedominas Balukas, Dr. Kazys Ambrozaitis, Dr. J. Valaitis, Dr. Ferd. Kaunas, Stadert federal taupymo - skol. bendrovės viceprezidentas operos solistas Stasys Baras, ir daug kitų. Jie savo didėliu taktu, tolerancija, ramumu, darbštumu ir energija užtikrino šio fondo sėkmingą augimą.

Dr. Antanas Razma daugelį metų stovėjo LF vadovybės priešakyje, vadovaudamas valdybai ar tarybai. Šiais metais jis, gaila, iš valdybos pirmininko pareigų pasitraukė dėl to, kad jam tenka vadovauti milžiniškam Pasaulio Lietuvių Dienų, įvykstančių 1983 metų vasarą, visam organizaciniam darbui, einant II PLD rengimo komiteto pareigas. Tačiau jis, kiek sąlygos leis, pažadėjo visokeriopą paramą ir LF. Valdybos pirmininko pareigas perėmė taip pat energingas, sumanus, visuomenės didelį pasitikėjimą turį operos solistas Stasys Baras, kurį ir Australijos lietuviai, iš jo viešnagės Australijoje, pažįsta. Lietuvių Fondo vadovybė neatlaidžiai siekia užbaigti ir tretįjį milijoną. O tai galimybė yra. LF vadovybė

ruošia ir specialų apie LF veiklą leidinį, kurio pasirodymas laukiamas dar šiais metais.

Dr. Andrei Sakharov, kuris dabar gyvena ištremtas Gorkio mieste, 250 km. nuo Maskvos, savo draugų pagelba, atsiuntė laišką Australijos mokslininkams, kurie jį remia ir stengiasi jam padėti.

Jis rašo, kad už savo darbus jis pats pasiima atsakomybę ir nori, kad būtų viešai jam teismas. Jis yra labai nusivylęs savo kolegomis mokslininkais iš visos Sov. S-gos, su kuriais jis ilgus metus kartu dirbo, buvo draugai ir dabar jie atsisako jam padėti ir jį paremti. Jis jau du kartus kreipėsi į prezidentą Brežnevą, bet negavo jokie atsakymo. Vienas būdas pralaužti "KGB sieną", yra jo užsienio draugams kaip nors visokiais būdais pasiekti Brežnevą ir kitus sovietų vadus, spaudžiant iš visų pusių. Jis prašo, kad Australijos ministeris pirmininkas Mr. Fraser, opozicijos vadas Mr. Hayden, Mr. Wran ir kiti žymūs australai bandytų jam padėti.

Prieš kiek laiko New Yorko Mokslų Akademija buvo suruošusi tarptautinę konferenciją Sacharovui pagerbti. Ta proga jis slaptu keliu pasiuntė straipsnį, pavadintą "Mokslininkų atsakomybė". Jame jis išvardina žymiausius "sąžinės kalinius", tarp kurių mini ir lietuvius: Viktorą Petkų, Balį Gajauską ir estus Juri Kukka ir Mart Niklusa.

A.A.

JULIUI DUBAUSKUI

staiga mirus, nuosirdžiai užjaučiame jo žmoną choristę Albiną, sūnus Petrą, Stasi, ir visus artimuosius. Skausmo valandoje kartu liūdime

"Dainos" choras

Namie ir svetur⁴

DĖMESIO LIETUVIŲ KLUBO NARIAMS

Bankstown Compass Centre, Room 12a, 1st floor savo laboratoriją atidarė

A. WEGNER
Dantų technikas

Lietuviams klubo nariams nuo vasario 1 iki balandžio 30 dienos teikiama didelė nuolaida

MIELI SVEČIAI NEWCASTELYJE

Pereitą savaitę lankėsi Newcastelyje inž. Romas Ragauskas su žmona Danute ir savo sesute iš Lietuvos - Danguole, kuri svečiuojasi Australijoje jau nuo lapkričio mėn. Inž. Romas Ragauskas dirbo prie Glenbow ir Grahamstown užtvankų statybos ir dažnai su savo šeima atvykdavo į Newcastle, į lietuvių parengimus. Šiuo metu gyvena Melbourne ir yra labai aktyvus lietuvių sportininkų organizaciniame darbe - šiuo metu ALFAS pirmininkas. Mielie svečiai savo kelionėje iš Melbourne į Brisbaną ir atgal, kurios tikslas buvo supažindinti viešnią iš Lietuvos - Danguolę su Australija ir čia gyvenančiais lietuviais, porai dienų apsistojo Newcastelyje pas Alf. Šerną. Romas ir Danutė stebėjosi miesto ir apylinkių pažanga, organizuotoje ekskursijoje buvo pereita per BHP plieno liejyklą. Stipri kūnuirsiela viešnia iš Lietuvos mėgo rytais ir vakarais paplaukyti vandenyno bangose, o sakėsi, kad vandens sporto paslaptis išmokusi Nemuno vagos srovėje Kaune. A.Š.

Žydai Lietuvoje

Labai dažnai buvę Lietuvos žydai užpuola ne tik paskirus lietuvius, bet ir visą lietuvių tautą, kad jie visą laiką buvo labai nusi-statę prieš pačius žydus ir vokiečių okupacijos laikais buvo atsakingi už žydų šaudymą, kuri, su labai mažomis lietuvių išimtimis, vykdė patys vokiečiai. Jau kiek laiko spaudoje vyksta žodinė kova, tarp kurių Lietuvos žydų, dabar gyvenančių Izraelyje ir lietuvių, žinančių Lietuvos žydų padėtį. J. Deltuvis, atsakydamas žydų užpuolimams rašo: "Žydams verslininkams Lietuvoje nebuvo, kaip jie sako, blogai. 1940 m., per įmonių nacionalizavimą, įmonių, kurių kapitalas viršijo 150.000 litų, Lietuvoje buvo 1150 ir žydams jų priklausė 1058. Iš bendros tų įmonių 402 mil. litų apyvartos, žydams teko 367 mil. Jei žydai dideles pinigų sumas siuntė į Izraelį, tai tas suprantama, tačiau, kad šie turtingi žydai labai didelėmis sumomis rėmė komunistų partiją ir komunistinį MOPR'ą, tai tikrai nesuprantama. Daug žydų dirbo ir valdiškose tarnybose. Buvo ministrai, konsulai, burmistrai, mokytojai ir kiti. Buvo ir karininkų ir Vilniaus getho policijos viršininkas buvo buvęs Lietuvos kariuomenės kapitonas Jakob Gens. Tačiau, žiūrint iš kitos pusės, kai 1940 metais vyko pirmieji trėmimai, tai likvidacijos planui vadovavo žydai Dembo, Finkelšteinas ir Komodaitė, o viso skryšiaus viršininkas buvo žydas Todesas. Pirmosios okupacijos metu, ne Paleckis ir Gedvilas parinkdavo žymiuosius pareigūnus, bet partijos kadru skryšiaus viršininkas, kuriuo buvo Chaimas Aizenas. Lietuviško

BIRUTĖ POKELEVIČIŪTĖ — LAUREATĖ

Prieš trisdešimt dvejus metus "Draugo" dienraščio vadovybė įsteigė literatūros premiją, skiriamą kasmet už geriausią lietuvių kalba, lietuvių rašytojo parašytą, romaną. Tai buvo anų metų didelė paskata mūsų rašytojams, tuo pačiu užsiangažuota turtinti gerais romanais ir mūsų literatūrą. Įsteigtoji premija kasmet susilaukė vis naujų mecenatų - tūkstantininkų ir kasmet susilaukdavome po gerą, premijuotą romaną.

Taigi šiais metais, sausio 1 d. vertinimo komisija, susidedanti iš Balio Gaidžiūno, Viktoro Mariūno, Vacio Ročiūno, Dalios Staniškienės ir Dr. Danguolės Tamulionytės, Clevelande, iš devynių komisijai atsiųstų romanų rankraščių vienbalsiai atrinko romaną "DEVINTAS LAPAS", kurio autorė pasirodė esanti rašytoja Birutė Pukelevičiūtė, gyv. Čikagoje.

Ši brandi rašytoja, su savo kūryba yra plačiai žinoma lietuvių visuomenėje. Tiesa ji parašė skaičiumi nedaug romanų, bet visi buvo Draugo premija atžymėti. Jos parašyti ir premijuoti romanai yra: Aštuoni lapai, Rugsėjo šeštadienis, Naujų metų istorija ir dabar ketvirtasis Devintas lapas.

Taip pat premiją laimėjo už dramą "Aukso žąsis", pagal kurią pačios autorės

pastangomis buvo pagamintas filmas. Gaila, kad šis filmas mažokai tebuvo parodytas lietuviškajai visuomeni. O jis gana įdomus, juo galėtų labai domėtis ir mūsų mokyklinis jaunimas. Rašytoja Rūkelevičiūtė - išskirtinai talentas, ji puiki aktorė, režisierė, dramų autorė. Paskutiniaisiais metais ją rečiau tematėme lietuviškajame gyvenime, tačiau, kaip pasirodė, ji buvo labai užsiėmusi kūryba, kurią apvainikavo laureatės vainikas.

Premijos įteikimas įvyks ne Čikagoje, bet Clevelande kovo 20 d. "Draugo" trisdešimt pirmojo romano mecenatai, paskyrę 2000 dol. premiją, yra Raimonda ir Ričardas Kontrimai iš Los Angeles, Kalifornijos. Manau, kad šios rašytojos vertinga kūryba domisi ir Australijos lietuviai. O domėtis verta.

Ta pačia proga tenka pažymėti, kad JAV gyveną lietuviai nestokoja įvairių premijų už literatūrą, žurnalistiką, meną, už nuopelnus ir t.t. Premijas skiria Liet. Fondas per Lietuvii Bendruomenę, kun. Dr. Juozas Prunskis, Lietuviai gydytojai, organizacijos ir net pavieniai asmenys.

PAGERBSIME ŽYMUJĮ

RAŠYTOJĄ
VYTAUTĄ ALANTĄ

Gražu, kai lietuvių organizacijos, pritariant plačiajai

visuomeni, prisimena savo iškiluosius tėvynainius - rašytojus, visuomenės veikėjus, politikus, meno žmones ir kit. kai jie sulaukia brandaus amžiaus. Tada jų turime progą jiems viešai išreikšti dėkingumą už jų atliktus darbus Lietuvai, savajai tautai ir išeivijos lietuviams.

Šių metų gegužės 30 d. Čikagoje, Lietuvos žurnalistų Sąjungos Valdyba kaip tik ir ruošia Sąjungos garbės nariui, žymiam rašytojui ir publicistui Vytautui Alantui pagerbimo akademią, jo 80 metų amžiaus sukakties progą. Tai graži ir reikšminga sukaktis. Gi rašytojas Vytautas Alantas mūsų literatūroje ir publicistikoje yra įmynęs gilias, išliekančias pėdas, kurios byloja apie šio žmogaus prasmingą gyvenimą ir kūrybą metų sąvartoje. Akademią ruošinama su gražia menine programa, banketu, ir jos metu numatomas susitikimas su jo nauja poezijos knyga, kurią savo lėšomis leidžia agronomas Ignas Andrašiusnas.

Akademijos ruošimui talkina Tautinė Sąjunga ir Agronomų Sąjunga. Ta progą Lietuvos žurnalistų Sąjungos Valdyba numato išleisti specialų, Vytautui

Alantui pagerbti, Lietuvos žurnalisto numerį. Taip pat LZS Valdyba numachiui ateityje suruošti Aušros 100 metų sukakties minėjimą, išleisti gerą, išeivijos spaudoje aptariantį, J. Palukaičio redaguotą leidinį. Be to, valdyba deda visas pastangas ir labai pageidautų, kad Australijoje gyveną lietuviai spaudos darbuotojai susiburtų į glaudesnę vienetą ir, kiek įmanoma, paremtų CV planuojamus darbus.

Jurgis Janušaitis

bereikalingus ginčus, kuriuos dažniausiai laimi tie, kurie geriau pažįsta redaktorių arba giminiuojasi su leidėjais.

O dabar keletas rimtų patarimų, kaip nereikia rašyti. Niekuomet nerašyk apie savo šeimą ar gimines. Mes visi gerai žinome, kad jie yra verti ilgiausių straipsnių ir, kad jų pavardės ar net nuotraukos būtų atspausdintos mūsų spaudoje, bet redaktorius pats neturėdamas giminių to nesupranta ir pavydi, tokius straipsnius sulaukydamas ar net nunesdamas į krepšį. Bet nereikia lengvai pasiduoti ir jei pasitaiko labai svarbi sukaktis ar tiesiog neišvengiamai rimta progą, rašyk ir siusk straipsnį, pridėdamas auką, nemažiau \$ 20.00 ir tada redaktorius nežinos ką daryti. Jei norės straipsnį gražinti, privalės gražinti ir pinigus, o į krepšį irgi negalės mesti, nes kol kas neteko girdėti, kad kas nors mestų pinigus laukan. Jeigu gyvenimas tave išmokė kieto taupumo, tai aprašydamas savo giminių sukaktis, parašyk, kad Jonas, Petras ar Antanas, švesdamas vardines, sukviėtė daug svečių ir keliant tostą, šia iškilia proga, pažadėjo mūsų spausdintą žodį paremti \$ 100 auka. Sukaktuvininkas, skaitydamas straipsnį, nes visi mėgsta skaityti apie save, spaudydis, bet tylės ir nenorėdamas pasirodyti skurdžiumi, paminėtą sumą tikriausiai pasiūs.

Niekuomet nerašyk rimtų ir ilgų straipsnių arba straipsnių apie lietuviųbę. Rimtai pagalvok ir suprasi, kad tai yra ne tavo reikalas jei tavo draugo vaikai nemoka lietuviškai ar nelanko lietuviškos savaitgalio mokyklos. Tai jo bėda. Susitkęs pagirk, kad beveik be akcento kalba angliškai ir pasidžiauk draugo sumanumu ir aukšta inteligencija, nes tai yra pačios jautriausios žmogaus savimeilės stygos, kuriomis gali skambinti kada tik nori ir niekuomet neturės priešų, o būsi gerbiamas ir mylimas žmogus.

Pasitaikius vedybinei sukakčiai, žinok, kad dar yra žmonių, kurie šias nelaimingas sukaktis švenčia. Stenkis pasisiūlyti sukaktį aprašyti ir taip užsitikrinsi savo

Nukelta į psl. 6

Liet. žurnalistų S-gos Centro Valdyba. Iš k.: Vytautas Kasniūnas, Algirdas Pužauskas, pirmininkas Jurgis Janušaitis, Petras Petrutis ir Bronius Juodelis Nuotrauka: Z. Degučio

Patarimai norintiems rašyti į spaudą

V. BALTUTIS

feljetonas

Spauda yra veidrodis, kuriame mums to norint ar nenorint, atsispindi mūsų visų darbai ir gyvenimas. Visus

Kaniūkų kaimo egzekutorius buvo Jakob Prenner, kuris, kaip pats savo knygoje rašo, jis buvo lietuvių išgelbėtas ir vėliau pasidarė tų pačių lietuvių iskundėju ir stribu. Žydai nemato savo padarytų didžiulių klaidų, bet neužmiršta pasitaikiusių lietuviškųjų išsišokimų ir kai kurių lietuvių, prisidėjusių prie žydų šaudyme, kurių, daugumoje, jau nėra gyvųjų tarpe.

rašančius į mūsų spaudą, vadiname rašeivomis, plunksnagraužiais, o labiau išprusę prisimuša net iki žurnalisto titulo.

Rašto žmonėms visuomet rodoma pagarba, o rašeivoms dažnai tenka išklausti kolonijų dėl nemokšiško, neapdairumo, aklystės, siauro protavimo, neižvalgumo ir visos kitos nuodėmės supilamos ant jų galvų, nes jie savo rašinėjimais kiršina ramią visuomenę, iškeliu ne tuos darbuotojus, kritikuoja nieko neveikiančius, neaprašo sukakčių ir prašomi atsikakinti rašyti į spaudą taip, kaip mes to norėtume. Čia ir yra esminis

skirtumas tarp rašto žmonių ir rašeivų.

Rašantiems išleista įvairių patarimų, pamokymų ir nurodymų, kaip reikalinga rašyti, kad redaktorai lauktų tavo straipsnių, o skaitytojai apsivaigę tavo proto aštrumu ir nuostabiu visų reikalų supratimu ir išvalgumu, nuostalgiškai lauktų tavo gražbylės ir protinių bangavimų.

Šiandien rašantiems tarp visos gausios literatūros, kaip reikia rašyti, pamiršta nurodyti, duoti instrukcijų, kaip nereikia rašyti, kad išvengtum priekaištų, kad teisybė visuomet būtų tavo pusėje, kad neišvengtum į

